Besprekingsverslag Commissie Cultureel Erfgoed

Betreft	:	Openbare vergadering
Datum	:	8 februari 2021
Tijdstip	:	14:00 uur
Plaats	:	locatie gemeentehuis Aalten, Markt 7, Raadszaal Markt 7 Aalten

---

Aanwezig : dhr. Doodeheefver, dhr. Vrieselaar en mevrouw Oonk

Via Teams: dhr. De Graaf, mevr. Erinkveld-Ras, dhr. Crols, dhr. Van Duren, mevr. Brethouwer, wethouder Kok, mevr. Baur (notulen)

---

1. Opening
De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom.

Deelnemers via Teams:
(Architectenbureau Vincent Schreurs) t.b.v. agendapunt 4 en 5
(Simpel Contact mede namens bouwbedrijf Klomps) t.b.v. agendapunt 4
(OHK) t.b.v. agendapunt 4.
Verder via Teams:

Op locatie: .

2. Vaststelling agenda
Er worden geen agendapunten toegevoegd.

3. Besprekingsverslag van de vergadering 7 december 2020
Pagina 2: bij acties stond een actie voor de heer Crols, de link naar het instandhoudingsplan begraafplaatsen Rijksdienst komt nog. Er is destijds door de gemeente een folder uitgebracht, die was bij de stukken gevoegd. Aangevuld met de activiteiten die sindsdien zijn uitgevoerd in en rond de historische begraafplaatsen. Uitnodigen van vertegenwoordiger LOG komt nog.
Pagina 4: over punt 11, adviesstelsel omgevingswet in relatie tot Gelders Genootschap, is overleg geweest met de heer Witjes en mevrouw Oonk. Dit onderwerp komt terug in een van de volgende vergaderingen.
Pagina 6: de tweede actie betreft het zenden van de schriftelijke opmerkingen van de heer De Graaf van 22 juni. Deze zijn al verzonden, maar nog niet iedereen heeft ze gezien.
Het verslag wordt geaccordeerd.

4. Ingekomen stukken / stukken ter kennisname
Er waren meerdere ingekomen stukken. De heer De Graaf vraagt aandacht voor de eerste nieuwsbrief - Gebouwd erfgoed voor gemeenten, van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Het lijkt hem goed om het rapport over Markt 5 door te sturen naar de Rijksdienst, i.v.m. de huidige korte

beschrijving van het pand. Mevrouw Oonk zal het rapport over Markt 5 in Bredevoort doorsturen naar de RCE. Ook aan het onderwerp droogte wordt aandacht besteed in de nieuwsbrief. De heer De Graaf ziet dat droogte problemen veroorzaakt bij erfgoed, zoals de Grote gracht in Bredevoort en het Kloosterbos. Gaag een keer op de agenda. Dat is akkoord.

5. Aanvraag verbouw Oosterkerkstraat 1, Aalten

De gemeente staat achter het plan, legt de heer Bulsink uit. Er is inmiddels een aanvraag ingediend en het advies van de Rijksdienst is binnen. Het advies van Welstand is onderweg. De heer licht de laatste wijzigingen toe. De commissie heeft nog vragen over het herdenkingsraam en over het orgel. Mevrouw Brethouwer vraagt de garantie dat het herdenkingsraam toegankelijk blijft voor bezoekers; Er zijn afspraken met de kerk maar worden die goed vastgelegd voor toekomstige eigenaren/gebruikers, zoals in een kettingbeding? Mevrouw wijst op de zorgfunctie die het pand krijgt en denkt aan een beperkte openstelling.

De heer Bulsink vraagt na te denken over het vanuit de binnenzijde verlichten van het glas-in-lood raam, zodat het ook van de buitenzijde goed zichtbaar is.

De heer De Graaf vraagt naar de inrichting van de omgeving. Mevrouw legt uit dat de Rijksdienst daaraan geen eisen heeft gesteld. Afgesproken wordt dat nog na te vragen.

De leden van de CCE hebben de zienswijze van de heer ontvangen. In de zienswijze legt de heer uit dat de monumentale status van het orgel de aanleiding was voor het monumentaal verklaren van de kerk. Volgens de heer De Graaf is dat niet het geval. Bovendien betreft het al dan niet afstoten van het kerkgebouw geen zaak voor de erfgoedcommissie, de kerkenraad heeft zelf besloten de kerk te verkopen.

De heer Crols licht toe dat het van belang is het orgel te bewaren en zichtbaar te houden. De Rijksdienst eist niet dat het bespeelbaar blijft. Besloten is het orgel te handhaven. De akoestiek zal veranderen, maar waarschijnlijk blijven er mogelijkheden. Er komt nog een overleg met de orgelspecialist van de Rijksdienst. Mevrouw wijst op de stichting ORGEL in Aalten.

De heer De Graaf denkt dat het stilhouden van het orgel en eventueel gebrek aan onderhoud het einde van het orgel zal betekenen. Mevrouw begrijpt de zorgen, maar behoud is nu belangrijk, bespeelbaarheid is van latere zorg. Expert laten bekijken is prima, maar er kunnen nu geen toezeggingen worden gedaan. De voorzitter denkt dat dit een heikel punt blijft. De heer Bulsink vraagt nu wel alvast een samenvatting van het advies zodat dat voor de ontwerpvergunning kan worden gebruikt.

De CCE kan zich vinden in het ontwerp maar met aantekeningen over het gedenkraam, het orgel, de bespeelbaarheid daarvan en het goed schriftelijk vastleggen van de afspraken.

6. Splitsing Hoge Heurnseweg 11 in De Heurne

De heer presenteert het plan en legt uit dat het een karakteristiek gebouw is. De aanvraag is inmiddels ingediend, de vergunning verleend. Er was geen budget voor de volledige renovatie van het achterhuis, maar er moest wel een extra woning worden gerealiseerd. Het voorhuis blijft zoals het is. Er wordt getracht de achtergevel van het achterhuis te handhaven, de zijgevels worden hersteld. De gebinten op de oude deel blijven staan. Daar binnen wordt los van de kap een woning gerealiseerd in houtbouw. Duurzaam en circulair. De creatieve oplossing wordt gewaardeerd, fijn dat er iets gaat gebeuren en dat de buitenzijde wordt hersteld. Mevrouw Brethouwer vraagt of het door het open karakter niet inregent? De heer legt uit dat de buitenlaag inderdaad niet helemaal dicht is maar dat het binnenhuis wordt beschermd. Mevrouw Ras wijst nog op het Restauratiefonds, dat is ook voor karakteristieke panden beschikbaar. De voorzitter wenst de heer succes met het plan.

7. Straatnaamgeving zijstraat Kalverweidendijk

Voorgesteld wordt om de naam Vorsterkamp te gebruiken. De CCE gaat hiermee akkoord. De heer De Graaf wil nog wel een kritische kanttekening plaatsen: er is wel een sterke neiging naar veldnamen, misschien eens een andere weg in slaan.

8. Project 1572 in 2022

De heer De Graaf schetst de aanleiding van het project. De verovering van Den Brielle 450 jaar geleden heeft veel teweeggebracht in de Lage Landen en ook in Bredevoort. Een belangrijk jaar in de strijd tegen de Spaanse overheersing, die uiteindelijk uitmondde, via de Zeven Verenigde Provinciën,

in de geboorte van Nederland. De herdenking in 2022 heeft een link naar vandaag de dag. Burgemeester Stapelkamp heeft een grote rol bij de landelijke herdenking van deze gebeurtenis. De heer legt uit dat er in Bredevoort, na een bijeenkomst in september, al een coördinatiegroep is samengesteld. Gedacht wordt aan activiteiten van april t/m oktober in aanvulling op het landelijk programma. Het is de bedoeling ook inwoners er bij betrekken. Er is ook een link met 's Heerenberg. Mevrouw Ras is blij dat er verbreding wordt gezocht. Er is veel geplunderd rondom de steden, met name herenboerderijen, wellicht ook daar iets mee doen. De heer legt uit dat de geuzen met name de katholieke kerken hebben geplunderd. Klooster Nazareth, Heijink Winterswijk en Eppink aan de Romienendiek komen ter sprake. Niet allemaal in kaart maar het wordt genoteerd. Mevrouw Oonk vertelt dat de ridders van Gelre op TV Gelderland aandacht besteden aan het project. Deze week staat het ook in de plaatselijke krant. Mevrouw Brethouwer legt uit dat er ook een samenwerking met musea is vastgelegd. Het verbinden van de geboorte van Nederland met de huidige democratie. Er komt een landelijke expositie, die met lokale items kan worden aangevuld. Voor een link met de huidige tijd is het goed de leerlingen van Schaersvoorde bij het project te betrekken, aldus mevrouw Ze wijst ook op culturele verbinding, geuzenliederen door Camerata Trajectina of muziekuitvoeringen op het orgel. De heer is blij met de tip over geuzenliederen, hij stelt voor dat de coördinatiegroep rechtstreeks contact opneemt met het museum over een aantal zaken en ook met de middelbare school.

9. Kerkenvisie Oost Achterhoek, stand van zaken

Mevrouw Oonk legt uit dat nog hard aan de kerkenvisie wordt gewerkt, de laatste kerken moeten nog worden bezocht, dat is nu lastig vanwege corona. De Rijksdienst heeft onlangs 'De Kerk van alle kanten – De kerk in perspectief' gepresenteerd, resultaat van het programma Toekomst Religieus Erfgoed. Daarin was Elza van Liere namens de drie Oost Achterhoekse gemeenten aanwezig.
https://channel.royalcast.com/cultureelerfgoed/#!/cultureelerfgoed/20210203_1
Vanaf 45.45 uur is Elza van Liere te zien.
Mevrouw legt uit dat de OHK-groep geen terugkoppeling heeft gehad en vraagt of dit klopt. Mevrouw Oonk speelt deze vraag door aan mevrouw Van Liere van Coup.

10. Historische begraafplaatsen

De gemeente Aalten heeft met het rapport Cultuurhistorische begraafplaatsen de samenleving meer bij de begraafplaatsen betrokken. De heer De Graaf denkt dat dat best goed is opgepakt, maar er zijn ook landelijke ontwikkelingen hoe dit te doen. In dit kader stelt hij voor om nog een keer goed naar onze begraafplaatsen te kijken, zoals de begraafplaats aan de Stationsstraat/Piet Heinstraat in Aalten. Er is een vrijwilligersgroep maar ook veel achterstand. Het is geen waardig gemeentelijk monument meer, meent de heer De Graaf. Volgens mevrouw Oonk kunnen we wellicht kijken wat er nog meer kan. Het is goed om hier iemand voor uit te nodigen.

11. Uitvraag Erfgoedprijs 2021

Oproep aan allen om na te denken over het enthousiasmeren van potentiële genomineerden.

12. Torenuurwerk Bredevoort uit 1666

Het monumentale torenuurwerk (hoewel niet officieel aangewezen) is in 1942 uit de toren gehaald en bevindt zich in het Onderduikmuseum. De heer De Graaf legt uit dat het museum aan Bredevoorts belang gevraagd heeft of er een geschikte plek is in Bredevoort. Bredevoorts Belang denkt dat het goed is om het torenuurwerk tot gemeentelijk monument te laten verklaren. De voorzitter vraagt dit verzoek bij het college van burgemeester en wethouders neer te leggen. Mevrouw Oonk legt uit dat de gemeente hier naar wil kijken als de CCE dit steunt, maar dan moet de eigenaar hierbij betrokken worden. Dat is de stichting collectie Aaltense Musea. Mevrouw Brethouwer legt uit dat de intentie is om een betere plek te vinden, waardoor het uurwerk in de context komt waar het verhaal verteld kan worden. Er zal overleg moeten plaatsvinden met mevrouw van de stichting. De vraag om een betere plek is nog niet opgelost met een aanwijzing als gemeentelijk monument. Mevrouw Oonk stelt voor om vanuit de stichting Aaltense Musea en Bredevoorts Belang een gezamenlijk verzoek aan de gemeente te doen voor de aanwijzing van het uurwerk tot gemeentelijk monument. De Voorzitter vat samen dat het verzoek duidelijk is, verzoek om de gemeentelijke monumentenstatus en dan een

goede plek zoeken. De heer De Graaf stelt een gezamenlijk overleg voor, op één lijn komen en dan een verzoek indienen. Dat is akkoord, aldus de voorzitter.

13. Rondvraag
De provincie heeft verzocht het hele programma van Gelderland herdenkt door te schuiven naar 2022. GS neemt daar 9 maart een besluit over. Mevrouw Brethouwer legt uit dat met behoud van subsidie projecten in het voorjaar van 2022 gerealiseerd kunnen worden. Voor een deel zijn de herdenkingen wel doorgegaan, maar in de Achterhoek grotendeels niet. Gemeenten kunnen individueel besluiten mee te doen. Mevrouw merkt op dat de activiteiten dan samenvallen met de herdenking van 1572 in Bredevoort. De heer De Graaf ziet ook een goede verbinding met 1572 en is blij dat het mogelijk wordt voortgezet vanwege het kerkenproject.

14. Sluiting
De voorzitter sluit de vergadering.